

NAŠ TEDNIK

GLASILO KRŠČANSKE LJUDSKE STRANKE

1. leto V Celovcu dne 19. oktobra 1949

Številka 6

Enake pravice
in enake dolžnosti

Stare pesmi naj bo konec

Kje stojimo katoličani po volitvah

Volilna burja se je umirila in razburjeni duhovi se pomirjajo. Življenje gre naprej. Gospodarske skrbi niso zmanjšane. Delo se nadaljuje.

V političnem razglabljanju pa se pojavlja zopet duh zadnjih desetletij. Slovencev ni, Slovencev je le par tisoč. Torej vse nemško! Če prebiramo razne članke, se nam zdi, da manjka le še zaključna parola polpreteklega časa „Kärntner sprich deutsch!“

Mi smo že v zadnji številki „Našega tednika“ naglasili, da so Slovenci volili vse stranke iz raznih nagibov, tako gospodarskih, socialnih in narodnopolitičnih. To dejstvo najbolj zgovorno dokazuje, da so Slovenci v deželi v večjem številu, kakor je mogoče enemu ali drugemu ljubo.

Mirovna konferenca štirih velesil je sicer določila bodočo avstrijsko-jugoslovansko mejo, pri čemer je bistveno vplival spor med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, nikdar pa konferenca ni negirala Slovencev, marveč je celo smatrala za potrebno, da v posebnem statutu dá Slovincem pravice na kulturnem, gospodarskem in političnem polju. To je mednarodno dejstvo, katerega se bomo Slovenci v polni meri poslužili in se tega dejstva tudi zavedamo. Ta mednarodna zagotovitev meja na eni strani in narodnostni statut na drugi strani pa obvezujeta Slovence do države in državo do Slovencev. Slovenci smo ob volitvah kakor tudi s svojim delom in zadržanjem priznali v polni meri svoje obveznosti do države, bomo pa z enako doslednostjo tirjali tudi obveznosti države do nas. Če nam je zvezni kancler g. inž. Figl ob priliki predaje naše spomenice na Dunaju zagotovil „Mi hočemo in mi moramo“, se mi nikdar ne bomo zadovoljili z besedami, marveč bomo tirjali dejanj in sicer takih, ki odgovarjajo danim zagotovilom.

Zopet slišimo krilatice o pravici staršev „Elternrecht“ v zvezi s šolo. Kje je bila pravica staršev, ko so jim isti ljudje prepovedali slovensko govorico v javnem in zasebnem življenju? Kje je bila naravna in božja pravica otroka, ko so spramotili v šoli njegovo materinščino? Ne odrekamo staršem teh pravic, marveč smo tudi mi zagovorniki pravic staršev do njihovih otrok, ker se le predobro zavedamo usodnih posledic, če trga država po svojih mladinskih organizacijah otroke iz družin. Naglašamo pa, da stoji pred pravico staršev njihova dolžnost „Elternpflicht“.

Starši so dolžni, da izpolnjujejo svoje obveznosti do svojih otrok tudi v pogledu jezika. Dolžni so skrbeti, da se njihovim otroci tudi jezikovno izobrazijo, da ne zakopljejo tistega daru, katerega imajo po svojem rojstvu. Kakor tirja vsaka demokratična država od svojih državljanov izpolnjevanje obveznosti in dolžnosti do države in jim na tej podlagi šele garantira demokratične pravice, tako je ta ista demokratična država dolžna, da opozori in če potrebno celo prisili starše do izpolnjevanja dolžnosti do njihovih otrok.

Državljan mora, četudi nerad, najprej plačati državni davke, potem sme šele od države tirjati pravice. Če živijo med Slovenci priseljene nemške družine ali nemški uradniki, tako je tudi dolžnost njihovih otrok, da se priučijo drugega deželnega to je slovenskega jezika, ker le v tem leži podlaga za medsebojno spoznavanje in medsebojno spoštovanje. V demokratični državi ni in ne sme biti enostranskih dolžnosti ali enostranskih pravic, marveč so pravice kakor dolžnosti obo-

Volitve so že toliko časa za nami, da njih izid in pomen lahko že mirno presodimo.

VELIKO ZANIMANJE

Udeležba pri volitvah je znašala 96,8%. To kaže, da se je ljudstvo v Avstriji zavedalo važnosti volitev in sodločevanja pri vladanju države. Tudi možnost spreminjati vrstni red kandidatov za državni zbor, je zanimanje za volitve povečalo.

Vse to pa pomeni, da se bodo volilci zanimali za delo svojih kandidatov v parlamentu še naprej. K temu bo pripomogla tudi VdU, ki bo opozicija z desne strani. In v demokraciji — to je v vladi ljudstva — ljudje smejo in morajo sodelovati pri vladnem aparatu ter morajo zahtevati od svojih kandidatov, ad uresničijo program, s katerim so šli na volitve.

SREDINA ZMAGALA

Pričakovali smo — in to se je uresničilo — da bodo sredinske stranke zmagale. Skrajna levica — levi blok — in skrajna desnica — VdU — so zelo neznahtne v primeri z ÖVP in SPÖ. Dalje je avstrijska ljudska stranka ohranila svojo prepričevalno večino in je socialistični maneuver s VdU ni oslabil tako močno kot socialiste, čeprav so socialisti to pričakovali.

KJE JE BILA NEVARNOST PRI TEH VOLITVAH?

V tem, da je neka velesila hotela vlado prisiliti, da naj prepove VdU. Kaj bi

sledilo iz tega. Mnogo glasov bi bilo razveljavljenih, mnogo bi jih morda dobili komunisti in njihov pritisk bi se povečal. V državi bi se pa ustvarila nezadovoljnost in podtalno rovarjenje. Tako je pa vlada ohranila trdne živce in res demokratično postopala.

Tako se ni posrečil maneuver, začeti pri nas z metodami ljudskih demokracij in oslabilo sredino.

Kako bi šlo, če bi se maneuver posrečil? Približno takole:

1. Razveljavljene glasov VdU in njena prepoved, če prav so jo sami poklicali v življenje.
2. Nato koalicija ÖVP s SPÖ.
3. Stopnjema izsiljena odstranitev — naprej „nekdanjih nacistov“, nato pa ostalih „fašistov“ v ÖVP.
4. Počasno „likvidiranje“ odgovornih mož desnega krila v SPÖ.
5. Si pa lahko dalje mislite in si pokličete v spomin nedavne dogodke pri sosedih.

Ta napad se ni posrečil, ne izvršil. Za enkrat je treznost in politična razsodnost volilcev, ki so kljub vsem pomislekom disciplinirano volili ÖVP, nevarnost premagala. Ni je pa še odstranila.

AVSTRIJA V ZAPADNEM OBRAMBENEM BLOKU

S tem „sunkom na desno“ se je Avstrija po zgledu Italije in pozneje zapadne Nemčije postavila v brambo proti „indirektnemu napadu“ komunizma.

Ta sunek na desno pa ne pomeni po-

vrnitev avtoritarnih režimov, oživljenje nacizma in fašizma raznih barv. Ostanemo in ostati moramo pravi demokratje. Dolžnost vlade je, da budno čuva nad dejanjem in nehanjem gotovih ljudi, ki se nahajajo celo v večinskih strankah, da njih misli in cilji ne pridejo do veljave. Obe stranki se morate nasloniti na svojo sredino, kjer odločni in zavedni katoličani že dolgo delajo nad tem, da uresničijo srednjo pot med državno avtoriteto in svobodo posameznika, med privatno podjetnostjo in državno kontrolo v gospodarstvu, med krščanskim pojmovanjem življenja in med praviimi in plemenitimi cilji socializma.

Prav nevarnost komunizma in njegova strahovlada drugod, naj vse resnomislilce opozore, da pravočasno uredite kričeča nesoglasja i javnega i zasebnega življenja.

212.651 GLASOV

To je število za levi blok oddanih glasov. Malo v razmerju do drugih. Toda pomisliti moramo, da tudi v drugih deželah niso imeli več glasov. Teh dvesto tisoč glasov zadostuje, da ta na vse in za vse pripravljena manjšina ob ugodnem trenutku vzame vlado v svoje roke in nas „osreči z ljudsko demokracijo“.

Obenem predstavljajo ti glasovi nevarnost za levo socialistično krilo, dokler to ima med seboj revolucionarne socialiste. Dokaz za to je E. Scharf.

Le če se socialisti prečistijo in se odpovedo materialističnemu marksizmu, bodo pred tem zavarovani. Mnogi mladi volilci nimajo za stara marksistična gesla in za boj proti Cerkvi več odprtih ušes. To so obrabljene fraze.

Varna pred komunistično infekcijo bo Avstrija le tedaj, če bodo njeni voditelji v vladi in gospodarstvu sprevideli, da je treba delavcu dati dostojne plače in lastni dom — ter bodo to čimpreje uresničili.

VdU

Je to nacistična stranka? Bomo videli. Iz volilnih govorov bi se dalo marsikaj sklepati. Drži pa, da je v njej največ bivših nacistov.

Če bo ta stranka nevarnost za mir in demokracijo, je odvisno od vlade, ki mora nanje budno paziti in poklicnim rovarjem ter političnim avngardistom stopati na prste prav tako kot borcem ljudskih demokracij.

KAJ PRIČAKUJEMO OD ÖVP?

Katoličani smo volili v veliki večini ÖVP. Zaradi discipline, da podpremo desnico. Stranka pa tega ni vzela v svoji volilni borbi na znanje. Izpustila je celo dobre, zavedne katoliške kandidate in postavila liberalne, celo nekatoliške kandidate. Toda ÖVP naj se zaveda, da je to bilo le enkrat. In da če hoče v boju proti komunizmu obstati, ne sme in ne more avstrijskega javnega življenja, njene krščanske tradicije in podlage še nadalje razkrajati. Kulturni komunizem je nevarnejši od gospodarskega!

Zato pričakujemo, da se v ÖVP uveljavi predvsem katoliško krilo in katoliška načela, katere zastopajo njeni mnogoštevilni volilci. Da se socialno življenje in skrbstvo ter gospodarske prilike — delavske plače — uredi v socialni pravičnosti po smernicah, kot so to za katoličane nakazali papeži v svojih socialnih okrožnicah.

Le pod temi pogoji, se stranka odolži za zaupanje, ki so ji ga volilci izkazali s svojim discipliniranim nastopom. (Delno po Volksbote)

Dve Nemčiji

Zadnji tedni so rodili dve nemški državi. Zapadne cone, ki so zasedene po Amerikancih, Angležih in Francozih, so izvedle volitve in na osnovi teh volitev je bilo sestavljena vlada zapadno nemške republike, ki ima svoj sedež v Bonnu. Ker so pri volitvah dobili krščanski demokrati večino, je predsednik krščanske demokratske unije tudi predsednik vlade, katero sestavljajo desničarske stranke. Socialistična stranka Nemčije, ki je v ruski coni sploh prepovedano, pa je v opoziciji. Zanimivost prvega zasedanja zapadnonemškega državnega zbora pa je bil predlog nove nacistične stranke, da naj se Avstrijo zopet priključi Nemčiji, če to Avstrijci v tajnem glasovanju zahtevajo.

Ustanovitvi zapadne Nemčije je sledil ruski protitudar v vzhodni coni. Takoj so osnovali Vzhodno nemško državo, katero pa so izročili v roke SED —

jestranske, če ne smo zopet v diktaturi. Tem obojestranskim obveznostim odgovarja tudi šolska odredba iz leta 1945. Ne bomo pa molčali k dejstvu, da ta odredba za veliko večino šol obstoja le na papirju.

Mi zahtevamo, da se v vsem obsegu uveljavi šolska odredba, na katero so se na mirovni konferenci sklicevali g. zunanji minister dr. Gruber in g. deželni glavar Wedenig.

Mi zahtevamo, da se ta odredba izvajata dosledno. Mi zahtevamo, da se sedaj ustvari osnova za to izvajanje, ko je razpisano mesto deželnega šolskega nadzornika za ljudske in glavne šole na Koroškem. Po šolski odredbi naj bi bilo na Koroškem 107 dvojezičnih šol. To dejstvo že samo po sebi tirja ali dva šolska nadzornika — enega za nemške šole in drugega za dvojezične šole ali

Socialistische Einheitspartei Deutschlands ali komunistični stranki.

Komunist Grotewohl je predsednik vzhodno nemške vlade, s katero je Sovjetska zveza že upostavila diplomatske odnose. Sedež nove vlade je v ruskem delu Berlina. Bistvena razlika med obema nemškima republikama pa je v tem, da ima zapadna država vlado, katero si je narod izbral v svobodnih in tajnih volitvah; v vzhodni Nemčiji pa so volitve preložili na oktober 1950. Tekom tega leta bo seve časa dovolj, da se narod pripravi na volitve po komunističnem receptu in potem stoodstotno glasuje za komunistično vlado.

Vzhodna država si je tudi prisvojila zastavo z znanimi nemškimi barvami: črno-rdeče-rumeno kot simbol vsega nemštva; v zastavi pa bo baje še srp in kladivo.

pa, če državna blagajna tega ne premore, vsaj skupnega šolskega nadzornika, ki je sposoben v polni meri tudi slovenskega jezika in ki nudi po svoji osebi garancijo, da bo izvajal odredbo za dvojezične šole v polni meri.

Ista zahteva velja v pogledu imenovanja nadučiteljev. Ni zadosti, da se vladni stranki sporazumeta glede mest, ki naj pripadejo tej ali drugi stranki, marveč je nujno potrebno, da so osebe, ki naj bodo na taka mesta imenovane, tudi usposobljene. Slučaj Loče-Bela pri Beljaku preveč nazorno kaže duh preteklega časa.

Pravočasno opozarjamo na te neopravičljive nedostatke, ker vidimo v njih stremljenje onih elementov, ki nočejo pomirjenja v deželi.

Dr. Joško Tischler

Kaj delajo in kako živijo drugod po svetu

AVSTRIJA IN DRŽAVNA POGODBA

Posebne napredke v tej zadevi ne moremo javiti. Zastopniki zunanjih ministrstov so v sobotni seji obravnavali vseh devetero nerešenih točk. Bili so precej dobro razpoloženi, a do kakih rezultatov ni prišlo.

Ljudska stranka je soglasno sklenila, da naj prevzame predsedstvo bodoče vlade inž. Figl. Nato je bil inž. Figl sprejet pri predsedniku zvezne republike, kjer je informiral predsednika o političnem položaju v državi. Za inž. Figlom je bil sprejet tudi bivši podpredsednik vlade dr. Schärff.

Stranki se še nista zmenili o bodoči razdelitvi ministrskih sedežev.

ŠE ENKRAT O DEVALVACIJI FUNTA

V zadnjih tednih so nekateri začeli nakupovati najrazličnejše blago. Prepričani so, da bo denar izgubil na svoji vrednosti. Marsikak trgovec to izrablja in sam namiguje, da blaga ne bo več, oziroma bo zaradi zmanjšane vrednosti funta vse dražje. Gospodarstveniki so se izrazili, da je tako divje kupovanje odvečno. Kakor vedno velja tudi danes zakon ponudbe in povpraševanja. Če bo avstrijsko prebivalstvo vsaj nekoliko disciplinirano bodo v kratkem cene padle.

ZAPADNA CONA NEMCIJE

13½ milijona beguncev in izgnancev se nahaja v Zapadni Nemčiji. To so ljudje iz vzhodnih provinc Nemčije in iz bivše avstro-ogrske monarhije. Že od l. 1945. se govori o tem problemu in rešuje to vprašanje. Pred enim letom so izdali parolo o „takojšnji pomoči“, ki do danes še ni nastopila. Za te ljudi se ne zanima niti IRO. Vsekakor bo zanimivo, kakšno stališče bo zavzela do tel ljudi nova vlada Vzhodne Nemčije. Močno pa se je zanje zavzel sv. oče Pij XII.

ČEHOSLOVAŠKA

Čehoslovaška narodna skupščina je potrdila dva zakonska osnutka, ki se tičejo uprave države nad Cerkvijo. Poseben državni urad bo plačeval duhovnike. Vsak sam si more misliti, kaj hoče država s tem doseči. Ustanoviti hočejo tudi poseben oddelček pri vladi, ki bo reševal verske zadeve. Tako ravnanje vlade bo pripeljalo do mučeništva ali pa do odpada.

PIECKISTAN

Tako imenujejo nekateri novo ustanovljeno Vzhodno Nemčijo. Temu delu, ki je zaseden od Rusov, vlada prezident Wilhelm Pieck (zato Pieckistan). Ta mož je seveda zastopnik komunistično-socialistične stranke. Ljudstvo pa si želi svobodnih volitev, kakor so bile v Zahodni Nemčiji.

DUNAJ

Za teden Kristusa kralja, od 23. oktobra pa do 3. novembra bo na Dunaju spet pridigal znameniti govornik p. Lombardi, ki je sedaj v Ameriki. 24. aprila t. l. je prvič prišel na Dunaj. Izrazil se je, da je to njegov prvi sprehod po mnogih letih, ki pa je velikega pomena. Če bo imel v tem velikem mestu Srednje Evrope uspeh, bo vedel, da ga Bog kliče tudi izven domovine Italije. Res ga je poslušalo nad 15.000 ljudi, katerim je oznanjal veličino ljubezni. Iz istega namena je odpotoval v Francijo, Belgijo, Ameriko in Kanado, da bi tudi tam ljudstvo navdušil za najpotrebnejše: za ljubezen do Boga in do bližnjega.

V „ljudski demokraciji“ Romuniji imajo vsi delavci, uradniki vseh podjetij in uradov in ministrstev trikrat na dan priliko, da se prav vesele:

1. (že na vse zgodaj zjutraj od 6—8 ure): Da ga ponoči niso „sneli“ — t. j. tiho odvlekli neznanu kam.
2. (ob koncu, po končanem delu): Da ni med tistimi, ki so zaradi „čistke“ v podjetju bili odpušteni.
3. zvečer, ko pridejo domov, pa ne najdejo doma ukaza, da se morajo v teku 24 ali 48 ur izseliti iz stanovanja, čeprav je njihova last.

NORVEŠKA

Volitve na Norveškem so izpadle v prid delavski stranki. Ta stranka pa ni enaka naši socialistični, ampak so nje-

ni člani prijatelji napredka in sovražijo razredni boj. Zlasti slab uspeh pri volitvah so želi komunisti. Od 11 poslancev so zgubili 10.

FRANCIJA

Zaradi devalvacije funta je prišlo zopet do padca francoske vlade. Sedanji ministerski predsednik Queuille se je držal precej dolgo na vladi. Notranjemu ministru Mochu je poverjeno, da sestavi novo vlado. Poznavalci položaja v Parizu so mnenja, da se bo Juliju Mochu zelo težko posrečilo, da bi našel mož za vsa ministerska mesta.

Ker pa nobeno veselje ne traja večno, zato je to njih trojno veselje, vedno večje. Vendar pa oblast skrbi za to, da drevesa ne bodo segala do neba.

GRČIJA

Radio partizanske armade javlja, da so grški partizani ustavili boj, da s tem preprečijo uničevanje grške domovine. Verjetno pa je zmanjkalo po petih letih meščanske vojne zadostnega dotoka materiala in vojakov od zunaj. Največ pa je k temu pripomoglo dejstvo, da je Jugoslavija po sporu z Rusijo zaprla jugoslovansko-grško mejo na zahtevo Amerike.

ČEHOSLOVAŠKA

Na Češkem in Slovaškem so izvedli v zadnjih tednih na stotine aretacij, med njimi tudi nad 300 duhovnikov. Aretiranci so romali v zapore ali pa na prisilno delo. Notranja napetost raste, kar si pri svobodoljubnem češkem narodu lahko predstavljamo. Istočasno pa predsednik vlade Zapotocky grozi delavcem, češ da premalo delajo in vse preveč izostajajo od dela.

BILANCA UNO

Delavnost UNO je znašala do februarja 1949: 10 milijonov izgovorjenih besed, 150.000 dokumentov, 2.315.000 dolarjev stroškov — toda nobene trajne podlage za — mir! Zavrgli so namreč

vogelni kamen, ki endini more zagotoviti mir — Kristusa!

Ameriška državna tiskarna v Washingtonu je zmožna v 24 urah natisniti knjigo s 360 stranami in v 150.000 izvodih. Ta tiskarna je tiskala leta 1948 7312 del z okroglo 670.000 stranmi in je za to porabila dnevno 15 vagonov papirja.

RUSIJA

Dejstvo, da ima tudi Rusija atomsko bombo nas je zelo presenetilo, pa ne samo nas, ampak tudi raziskovalce o atomski energiji in druge znanstvenike. Precejšnje število najodličnejših nemških atomskih raziskovalcev je pripomoglo k tako naglemu uspehu. Slavni nemški znanstvenik prof. Hertz se nahaja tudi med njimi. Ruskega porekla je prof. Peter Kapica, ki se je bavil s temi problemi že v inozemstvu.

ALBANIJA

Meje so strogo zaprte. Komunistična vlada je nepriljubljena. Del albanskih beguncev (okoli 3000) se nahajajo v Jugoslaviji in hoče tudi v domovini uvesti tak komunizem, kot je v Jugoslaviji. Drugi del, ki je sicer manjši, pa se zavzema za svobodno Albanijo. Zastopnike ima v Rimu, Parizu, Londonu in New Yorku. Manjši oddelki albanskih komunistov napadajo Grčijo: Grki grozijo, da bodo vdrli v državo. Albansko zadevo bo morala verjetno reševati ZN, kajti državnica leži na važni strateški točki.

KATOLIŠKI LIST V GORICI

Tudi na Goriškem (italijanskem delu) izhaja slovenski list z naslovom „Katoliški glas“. Ima obliko „Našega tednika“, prinaša članke verske, svetovnonazorne, kulturne vsebine pa tudi novice iz šole, domačih in tujih krajev. Kmet in gospodinja najdeti v njem nasvetov za svoje delo, tudi ugankarji si ob njem bistrijo glave. Izhaja šele prvo leto, želimo mu, da med goriškimi rojaki še dolgo vrši svoje lepo poslanstvo.

FINSKA

Pred sodišče so citirani na Finskem nekateri komunistični listi in poslanci, ki so ob zadnjem štrajku delavstvo hujskali.

Na domačih tleh

BRNCA

Z napetostjo smo pričakovali poročil o izidu volitev. Največ je bilo zanimanja za vprašanje, koliko glasov bo dosegla Krščanska ljudska stranka, ki je komaj en pičel mesec imela časa za priprave. Izidu volitev se čudimo zato, da je v tako kratkem času bilo mogoče doseči toliko glasov. To dejstvo kaže, koliko nezadovoljstva je med našim ljudstvom nad komunistično usmerjeno delovno fronto in kako trezno gleda velika večina našega zavednega ljudstva realni položaj, ki ga je ustvaril sklep zunanjih ministrstov, v kolikor se tiče nas. Zatiranje koroških Slovencev je ruska delegacija izrabila v to, da si je pridobila zagotovilo 150 milijonov dolarjev. Ta kupčija je nas osupnila, še več, globoko žalila. Odprla je nam oči, da komunizmu niti gole človečanske pravice niso svete, ampak le predmet kupčije. Le žal, da je bilo premalo časa, da bi vsi zavedni koroški Slovenci prišli do pravega spoznanja! Upamo pa, da se bo to kmalu zgodilo. Zato je naša dolžnost, da z vso vneto podpremo in širimo novi list „Naš tednik“.

Ne vemo, ali je vredno omeniti, ali ne, kar piše dr. Hans Steinacher v „Volkszeitung“ od 13. oktobra. Izid volitev smatra za dokaz, da ni več koroškega vprašanja v zunanji politiki. Tako so trdili po plebiscitu, glasove za Avstrijo so tolmačili za glasove v prilog nemštva. Dr. Steinacher je pač prespal 30 let. Prav zbudil se bo, ko bo Avstrija sprejeta v Zvezo narodov, sprejela štatus človečanskih pravic in bo majal z glavo, da ponemčevanje ni več moderno, ampak da naj vsak ostane zvest svojemu narodu, da naj vsaka država v resnici onemogoči raznarodovanje itd. Vedno bolj se kaže, da raznarodovanje nobenemu večinskemu narodu ne prinaša koristi. N. pr. Nemcem je prineslo zgubo Pomorja in Šlezije, Angležem

zgubo Irske, ki se je letos popolnoma ločila od Angleške, čeravno je zgubila že celo svoj irski jezik. Ali in koliko se bo zunanja politika še morala pečati z nami, je odvisno od tega, kako bo Avstrija onemogočala ponemčevanje in dejansko vodila politiko enakopravnosti.

PODKLOŠTER

Viharna volivna borba je prenehala. Bila je napeta, dolga in včasih tudi zanimiva. Lepljenje lepakov, trosenja letakov vsepovsodi! Tudi zvočniki so se tupatam pojavili, nas obsipali z obljubami in odpirali pred nami nadebuden pogled v bodočnost. Koliko bodo govorniki in agitatorji izpolnili svoje obljube, bo pokazala prihodnost. Agitatorji, deloma zadovoljni, deloma razočarani nad doseženimi uspehi, so se oprijeli zopet svojega navadnega poklica.

Volitve so pri nas potekale kar mirno. Vsako morebitno zmešnjavo v volivni dvorani so strogi nadziratelji takoj odstranili. Pri nas so ljudje bolj udarjeni na rdečo barvo, zato so volili večinoma socialiste. Ra kaj ne bi! Obljub je na koše. Zelo se bodo morali potiti, če jih bodo res hoteli izpolniti vsaj polovico. Da ne bi bilo preveč dolgočasno z eno samo barvo, so nastopile tudi druge barve. Mi bomo čakali in opazovali prihodnja leta, v koliko bodo izpolnjene obljube. To niso zadnje volitve; Občinski očetje pazite!!!

Da boste boljše informirani čitatelji o volitvah pri nas, moram opozoriti, da je stranka KLS dobila 82 glasov, kar je „Die Neue Zeit“ v posebni izdaji z dne 11. 10. t. l. namerno ali nenamerno prezrla.

10. oktober smo tudi praznovali. Zvečer je bila skromna proslava na trgu pred cerkvijo. Govorom, ki so bili umerjeni, so sledile pevske točke. Imamo kar preveč proslav in zato se ljudstvo nič ne zanima več za take prireditve. Malo, pa to bolje.

Ne smemo pozabiti, da je Podklošter dobil pred kratkim okusno urejeno novo kinodvorano. Radi tega je nastalo tukaj pereče vprašanje: Kaj je bolj potrebno? Kino (imeli smo že kinodvorano pri Schumy-ju) ali pa tako potrebna stanovanja za uboge? Socialistična propaganda je zelo poudarjala potrebo stanovanj. Torej na delo. Cestá imamo dovolj, stanovanj nam manjka.

Imeli smo žegnanje (Kirchtag)! Opisovati te dneve se ne izplača, ker so si vsi podobni kakor šilingi. V pojasnilo samo to: Dobili smo novo plesno dvorano Moschet. Skoro vsaka gostilna na Koroškem, pravijo gostilničarji, morajo imeti tudi plesno dvorano, sicer gostilna ne nese.

Morda vas bo zanimala tudi naša učeča se mladina. Lepo, ob cesti stoječe poslopje ima na razpolago, a žalibog pretesno je. Vse kaže, da bo treba poslopje razširiti. Ne vem ali je ta nedostatek vzrok, da še sedaj ni v redu učni red. Dva meseca že traja šolski pouk in še sedaj, n. p. nima tretji in peti razred po zakonu določene ure slovenščine. Našim otrokom ne bo škodovalo, če se nauče jezika, ki ga govore naši rojaki in obmejni sosedje. Kolikor jezikov znaš, toliko mož veljaš. Nekoč so avstrijske šole slovele po svetu radi svoje discipline in vzornosti in so bili vzor drugim državam. Ne izgubimo tega slovesa radi svoje malomarnosti.

KAPLA V ROŽU

Morda je pa tudi Vam že prišlo na ušesa, da bodo na Zingarco zgradili vzpenjačo. Že pred desetimi leti so se nekateri znani možje trudili udeležiti omenjeni načrt, po koncu vojne se nihče zanj nima. Zingarca je 1600 m visoka gora, ki se razteza od Podgorca do Bistrice in na svoji južni strani čuva raztegnjeni Slovenji Plajberk. Na severni strani je precej strma, porasla s gozdovi ter nudi mnogim gozdarjem priložnost, da se zabavajo. Na plajberski strani so svojčas kopalci svinec, naposled zasuti rovi pričajo o tem. Široka goroskriva na svojih pobočjih mnogo lepote nudi smučarjem precej užitek. Upajo delo do l. 1951 izpeljati. Služila na bi letoviščarjem, športnikom — smučarjem, kmetom in tistim turistom, ki so slabi v nogah pa tudi radi kaj lepega vidijo.

GLOBALNICA

V nedeljo 16. oktobra je doživela Globalnica svoj veliki dan. Mil. g. proš Trupe so posvetili 5 zvonov za farnost cerkev in dva za podružnico. Vsa slovesnost je bila izredno lepa in vzpodbudna. O njej bomo poročali natančneje v prihodnji številki „Našega tednika“, ker je ta vest prišla že ob zaključku lista.

Zanimivosti

Po cerkveni statistiki, ki jo je izdal krška škofija leta 1884. v Celovcu, je razvidno, da je bilo na Koroškem 111 čisto slovenskih, 8 pa mešanih župnij.

Dekanija Celovec 8 slovenskih in 1 mešanih, dekanija Pliberk 14 slovenskih, dek. Doberla ves 16 sl., dek. Žabnice v Kanalski dolini 5 sl., dek. Zgornji Rož 13 sl., dek. Tinje 16 sl., dek. Spodnja Ziljska dolina 9 sl., 1 mešana dek. Beljak 6 sl., 1 mešana, dek. Spodnji Rož 16 sl., dek. Velikovec 14 sl., mešana.

Začudenje nam bo vzbudilo dejstvo, da je bila župnija Dholica (St. Martin am Techelsberg) čisto slovenska. Enako: Otok, Poreče in St. Jurij na Peski (St. Georgen am Sandhof). V farah Blatograd, Gospa Sveta, Tulčnik in še nekaj drugih pa se je opravljal bogoslužje v slovenskem in nemškem jeziku.

VESELA NOVICIJA ZA GOSPODINJE

Obetajo nam, da bo kmalu tudi meso dobiti brez kart. Torej bodo prenehali postni dnevi in se bodo veselili ob dobri pečenki in mastni klobasi. Samo to ne vemo, kaj bodo mošnjčki rekli. Verjetno bo meso prosto že v naslednjih tednih torej v začetku 60. periode.

RUSSICUM V RIMU

Sv. oče Pij XI. je ustanovil v Rimu pred dvajsetimi leti zavod Russicum. To je semenišče za tiste bogoslovce, ki bodo šli po posvečenju pastirovat med (Nastavek na 3. strani)

Dr. Valentin Inzko:

IZKOPANINAH na Magdalenski gori

Ni zlepa v Avstriji dežele, ki bi bila po prazgodovinskih najdbah tako znana, kot Koroška. Kdo še ni slišal ali bral o mostičih (Phalbauten), katerih ostanke so dobili ob Hodiškem jezeru, ali v prastarih grobovih, ki so jih našli na Bregu pri Rožku! Tudi razne najdene svinčene figure dokazujejo, da so se morali včasih v naših krajih mnogo ukvarjati s predelavo svinca. Največja najdišča so v srednjem delu Koroške, kar priča, da je bila ta dežela že v prastarem času v tem delu najgosteje naseljena ter tu lahko iščemo njeno tedanje kulturno središče.

Gotova krajevna imena še danes spominjajo na pleme vojaško spretnih Kelto, ki so leta 15. pred Kr. morali priznati nadoblast Rimljanov, a svojih starodavnih navad in običajev še dolgo niso opustili. Šele z vladjo cesarja Klavdija (41—54) je tudi ta dežela, ki se imenovala Norikum in segala na jugu do Karavank, dobila bolj urejeno upravo, kajti bila je izenačena v upravnem smislu drugim rimskim provincam. Rimska uprava je bila tudi v naši deželi vzorna. Klavdijeva vlada se more mir-

ZANIMIVOSTI

(Nastavek s 2. strani)

Ruse. Sv. mašo berejo po vzhodnem obredu v staroslovanskem jeziku. Vidimo, kako živo se Cerkev zanima za veliko Rusijo, da jo reši iz njenih težav. Čehi nimajo „Nepomucnum“ po svojem svetniku Janezu Nepomuku, Nemci „Germanicum“, za duhovnike Južne Amerike pa je zavod „Pio Latino Americano“.

Hrvati imajo „Hieronymianum“, Slovenci so bili navadno v Germaniku, ker je ta zavod bil nekoč za avstrijske in nemške škofije ustanovljen.

LJEBEZEN VSE ZMORE

Bivši ameriški vojak Charles Eller je dal v nek časopis oglas, da je pripravljen dati svoje modro oko za 1200 dolarjev. Ta denar bi rabil za potne stroške svoje neveste iz Evrope. Že en dan po objavljenju inserata je prejel od ameriške legije 500 dolarjev, 27 naročnikov časopisa je darovalo 100 dolarjev, manjka mu še 600 dolarjev. Gotovo se bodo še našli dobri ljudje, ki bodo zbrali primanjkljaj. Bog ve, če bo nevesta vredna žrtve, za katero se je ženin v svoji volji odločil?

no primerjati z Avgustovo. V deželah, ki so bile zasedene po Rimljanih, se je začela živahna obnova na kulturnem in vojaškem področju. Vse delo je izhajalo iz kulturnih žarišč, iz mest. Virunum in Teurnia sta najpomembnejši tedanji naselbini na Koroškem.

Posamezne province so bile v zvezi s cestami, ki so bile izvrstne. Tudi Virunum naj bi po mnenju zgodovinarjev bil križišče takih cest.

Gospodstvo polje, ki je tako pomembno za Slovence, v zadnjih letih spet vzbuja s svojo okolico mnogo zanimanja. Najdbe na Magdalenski gori, ki je dve uri hoda oddaljena od vasi Willersdorf, dokazujejo, da je to ozemlje bilo nekaj neko kulturno in versko središče. Po cerkvi, ki stoji na višini 1056 m, je gora dobila svoje ime. Prvotno se je imenovala Helenska gora po sveti Heleni, šele kasneje je prevzela ime druge svetnice, sv. Magdalene. Cerkev je bila brzkone zgrajena v sredi 15. stol. v gotskem slogu. Glavni oltar prikazuje iskanje Kristusovega križa, ki ga je po mnogem trudu našla sv. Helena, mati cesarja Konstantina.

Magdalenska gora je bila že od nekdanj priljubljena izletna točka, zanimanje zanjo pa se je zaradi izkopanin še povečalo. Izkopavanje vodi univ. prof. dr. Egger.

Že leta 1502. so izorali znameniti bronasti kip. Razen tega so dobili tudi kovinska ogledala, razne prstane, posode iz glin, okraske in različno orodje. Vse te dragocene predmete so našli v grobišču, ki se nahaja ob poti, ki pelje proti cerkvi.

Zgodovinsko društvo za Koroško je že leta 1867. začelo z izkopavanjem in raziskovanjem, da bi naredilo konec neumestnem plenjenju grobov, iz katerih so kradli dragocenosti. Predvsem pa so hoteli znanstveniki prodreti v prazgodovino Koroške. Pri poznejših izkopavanjih leta 1907. se je posrečilo odkopati tempelj, ki ima nekako preddvorano in ki je obdan s kvadratičnim dvoriščem. Južno od templja se nahaja dolg, raven trg, kjer se je odigravalo javno življenje. Na obeh straneh kvadratičnega dvorišča so dvorane. — Zadnja izkopavanja, ki jih je deželna vlada zaupala zgodovinskemu društvu in arheološkemu institutu, so bila povezana z mnogimi težavami, ker je dostop na goro in oskrba z živežem precej otež-

kočena. Kljub temu je šlo delo dobro od rok. Tako so nedaleč od templja dobili vladno palačo (Repräsentationshaus), a z deli izkopavanja še ne bodo kmalu končali. Od dveh velikih prostorov ima eden 13 stenskih predelov, ki so verjetno služili za arhiv, drugi prostor pa je bil verjetno namenjen za razne slavnosti. Čisto odkopali so tudi skalnato klet, ki je služila najbrž za ohlajevanje različnih jedil. Tudi tu so, kakor v drugih rimskih mestih, že poznali centralno kurjavo. Vladna palača je bila shajališče keltskih zastopnikov dežele Norikum in rimskih oblastnikov v naši deželi. Rimljani so se potrudili z Noričani v miru živeti in sodelovati, saj so bili med seboj v dobrih trgovskih zvezah že tedaj, ko so bili Noričani še samostojni. Saj so imeli bogata ležišča železa in njihovo orožje je bilo daleč okrog znano.

Če se vprašamo po starosti izkopanih gradb, lahko že danes s precejšnjo gotovostjo rečemo, da so starejše, kot za cesarja Klavdija zgrajeni Virunum. Ime naselbine, katere dragocenosti in skrivnosti skriva v sebi Magdalenska gora, so s previdnostjo nekateri raziskovalci že izgovorili, a če je upravičeno, ne moremo z gotovostjo trditi. Morda gre tu za kako keltsko naselbino, ki je potem, ko so si jo podvrgli Rimljani, zaradi svoje edinstvene lege služila tudi njim za središče. Povečali in povzdignili so naselje s krasnimi zgradbami. Jasen odgovor bo mogoče dati šele potem, ko bodo izkopavanja bolj napredovala. Ali je to Noreja?

OB SPOMINSKEM DNEVU NAŠEGA ROJAKA SIMONA RUDMAŠA

Simon Rudmaš se je rodil 21. X. 1795 v St. Primožu (v Podjuni), posvečen 1821, umrl 30. 6. 1858 v Celovcu. Že kot kaplan v Dobrli vesi je ustanovil zasilno šolo (v gospodarskem posloplju) pri Voglu. Od leta 1827—1839 je bil šolski nadzornik normalnih šol v Celju, od 1839—1851 v Trstu, in od 1851—1858 v Celovcu. Spominska knjiga v St. Vidu piše o njem, da je ustanovitelj in podpornik Eggerjevega učiteljskega sestanika. Poleg drugih šol je ustanovitelj šole v St. Primožu, za katere ustanovitelj je daroval (svojo doto) 1500 goldi narjev in zemljišče (stavbeno). Bil je velik dobrotnik in podpornik učiteljskih šol. V Trstu je izdal „Jadranskega Slavjana“. Opisal je svoje vzgojeslovno „Potovanje v Krajclingo“ (v Švici), ki ga je vodilo iz Švice preko Bavarske, Saške, Češke in Dunaja domov.

Spisal je tudi „kratko številošlovje“ in „Beiträge zum Methodenbuche“. Sodeloval je tudi pri Einspielerjevem šolskem prijatelju. Takoj po svojem prihodu v Celovec je uvedel okrajne učiteljske konference, kakor leta 1851 v Dobrli vesi, kjer je razvil vzorni učitelj Janez Hofbauer vzgojni program v slovenskem smislu.

Ali je bilo delo tega našega velikega rojaka zastoj? Njegova podjetnost in skrb za slovensko šolo naj tudi v nas zbudita čut odgovornosti za to, da bo naš up, naša mladina vzgojena v krščanskem in narodnem duhu. P. M.

Datum

Naročam list

„Naš tednik“, ki mi ga pošiljajte po pošti na sledeči naslov:

ime

kraj pošta

cesta in hišna štev.

„Našega
tednika“

Upravi

Celovec - Klagenfurt
10. Oktober Str. 2715
grošev

Lea Fatur:

Matjažek

Bič je dobro zdravilo

Zaskelelo je po hrbtu... In kakor da se koplje iz Gline tam pod mlinom, se je zdelo Matjažku, ko je vrgel sunkoma roke v vis in skočil na noge. Toda zazihale so se, odrevenele in položile ubogega dečka spet na tla. Pa je zasukalo in zaskelelo po mečih... Kakor krogla se je skrčil Matjažek in skočil — odprl težke veke — zamižal prestrašen. Kam je spet odšla mama? Zakaj ga je prinesla nazaj Turkom? In dečki v žakljih so še tu, tudi še tu. Hudi Turek pa odpira žaklje, iztrese dečke, kakor da so orehi, in vihti nad njimi vozlati bič. Trdi, premrli so dečki, pa bič jih segreje. Turek se pa reži z zobmi, ki so kakor stara metla. Tudi Matjažek ni več zakelj-deček. Majhen Turek pobira za Ibrahimom žaklje in otipava dečke, če imajo kaj zanj. Matjažku odtrga trak pri sablji, vzame tul in mu sleče jaketo. Matjažek strmi za njim, potem zavpije: „Jaketo mi daj! Ropar turški, malhar!“

Ibrahim se obrne in zažuga z bičem. Prestrašen prosi Matjažek: „Ne stric Turek, ne! Bom priden!“

O Jezusček s Svete gore! Sablja je zlomljena, lok je strt, jaketa je proč, klobuka ni, mame ni, Celovca ni — sami Turki so okrog njega — in ubogi zmrznjeni dečki se stiskajo v kup! In tam naprej odvezujejo moške in ženske razkonj in od konjskih repov. Ljudje stojejo in si tarejo roke in noge. In tam

naprej je gozd. Turki tam sekajo drva in jih zlagajo ob vodi, ki teče mimo, kurijo, koljejo jance, mečejo drob psom, ki so se priklatili za Turki, psi se pa tepajo za drob z orli in krokariji, ki se spuščajo z dreves.

Kakor mravelj je Turkov. Vse ti mrigoli pred očmi: Svitki, kape, sablje, sulice, vse zbada, reže, boli. Ubogi dečki se stiskajo kakor ovčke pod Podkrnosom, kadar zatuli volk v gozdu, in kakor mamičine piške, kadar zabrlizgne jastreb.

„Ko bi mogli zbežati v gozd,“ se ozira največji deček.

„Kam?“ se stresejo drugi. „Poglej, koliko jih je, pogledj pse!“

Pa hodi že Ibrahim okoli njih in kaže bič: „Pozdravim vas s tem-le, seme pajsjeversko! Kmalu boste hvalili preroka.“

Oh! Kakšna je Matjažkova glava! Svatba, punt, sablja, klobuk, hlače, ogenj, žakelj — vse se meša v njej. In zebe ga, dečka ubogega, ker nima jakete.

Pa pride dobri Turek z velikim hlebcom kruha. Reže in daje dečkom: „Jejte dečki, in ne bojte se! Nič hudega vam ne bo pri nas. Vojaki postanete, in naš mogočni sultan ima sedem stolpov zlata.“

„Jezus naš! Pomagaj nam!“ zastočejo dečki in ne marajo kruha, ki jim ga ne reže mama. Pa Ibrahim kaže bič, a Turek, ki ravna janca pri bližnjem ognju, se smeji: „Ne kličite, dečki, vaših svetcev! Jih ni doma. Alah je z nami.“

Matjažku se povesi otrpla roka s kru-

hom: Koliko pravi hudi Turek, da ima sultan zlata? Sultan je v prošnji in je priklenjen, zlato je pa v grajski kleti, in kača ima ključ. Nič ne ve Turek. Ali svetniki, ljubi Bogek — pa morda res niso doma?... Mar znajo Turki tudi moliti? Poglej, kako se umivajo ob vodi, kako razgrinjajo po tleh pisane koče, poklekujejo nanje in bijejo s čelom ob tla!

Od ognjev diši po pečenem, diši kakor na svatbi. Umazan Turek kliče: „Hej junaci! Slavite Alaha, ki je dal pravovernim v last črede nevernikov.“ Drugi vpije: „Nabusimo nože! Trde so bile koroške buče!“

Pa se krohočejo, posedajo okrog ognja, krešejo nož ob nož, režejo kose kakor štruce z janca, mlaskajo, se norčujejo iz kristjanov in kažejo dečkom meso: „Kadar pojdeto vi — se boste mastili vi.“

Največji izmed dečkov se boji: „Ne bo zadosti jancev za tako velika usta. Še nas bodo! Velikim bodo pa porezali nos in ušesa.“

„Ali jih bodo odrli na meh?“

„Kaj pa jim hoče človeška koža?“ vpraša manjši deček.

„Jako lepo piskajo na tak meh. Tudi čevlje si delajo iz kože,“ se strese največji. „Pa tudi jermene si režejo z živega telesa. In vpregajo ljudi v oralo namesto živine, kakor so viteza Bojka.“

„Pa zakaj so jim nos in ušesa?“

„Sultanu jih pošiljajo — jih ima za zajtrk.“

Globoko se zamisli Matjažek v to uganko. Pa dečki zavpijejo: „Že gre po enega od nas!“ — in porivajo drug dru-

gega pred seboj. Matjažek se nima kam skriti. Vidi, da gre oni dobri Turek naravnost proti njemu, in sliši dečka, ki šepeta: „Najbolj okrogel in mehak je ta!“

„Kaj se pa bojiš? Pogrel se boš,“ mu reče Turek in odnese Matjažka, ki sliši še: „Pogrel se bo — o je!“

Zatrepetala Matjažek in gleda, kdaj bo sunil kak nož vanj. Toda Turki režejo janca in se smejejo Matjažku, ki si ga je položil dobri Turek na kolena in mu otipava rebra. Reče: „Močan deček bo, vrl janičar! Nekaj piastrov si upam dobiti zanj.“

Hudi Ibrahim pa kakor da dvomi: „Če le ne bo preveč robe na trgu! Pod Muratom smo imeli toliko zaslužnjeh, da si dal rad dva za koštrunovo glavo. Zaslužnili smo kar 50.000 Srbov. Za par opank smo dali odrastlo lepo dekle. Po leški bitki si dobil vojaka za polič moke, po nikopoljski so posekali več tisočev vitezov kar na mestu.“

„Seveda,“ skomizgne star Turek, ves opraskan. „Če naletiš na zanikarnost, ki te zadržuje po potu, je bolje, da jo pobiješ na mestu.“

V pogovor zakliče nekdo od drugega ognja: „Požurite se, junaki! Nismo še v Bosni!“

„Ne, ni Sotla Miljačka!“ odgovori tja Ibrahim. „Medina-Saraj!“

„Bosna-Saraj! Čuvaj te Alah!“ kliče jo drugi Turki, in noži škrtajo hitreje po obranem jančevem košu. S strahom opazuje Matjažek moše: so zdaj siti? In dečki iz kupa mu kličejo: „Ne bodo te — saj gremo že naprej!“

(Dalje prihodnjič.)

Kaka je bila nekdanj v Grebinju

(L. HUTTER)

Večkrat mi je prišlo na misel, da bi rojakom sporočil nekaj, kar vem iz svoje mladosti in sem zvedel od starih, že rajnih in česar bi drugi ne mogli povedati. S tem hočem nekaj dobrega, namreč pomagati „kratkemu spominu“. Često berem in sam sem se prepričal tu, da ljudje hitro pozabijo. Mladim najbrž se nihče ni povedal, da je bilo nekdanj v Grebinjskem mestu, prav za prav v trgu drugače. Mislim namreč na cerkev in šolo, za ti dve napravi nam gre največ. Da se pa resnica prav spozna, treba je čuti in poslušati dva zvona, kakor pravi star pregovor. Ne bom segal tisoč let nazaj, kakor nekateri v zgodovini radi delajo, ker mi še precej manjka te visoke starosti, pač pa sežem 90 let nazaj, ko se je začelo z zidanjem velike farne cerkve, nova doba Grebinja. Bral sem nekatere napisane (ne tiskane), da je trg bil nemški. Poznal sem res kot otrok tržanov, ki sem jih vsaj jaz imel za Nemce, toda ne verjamem, da je bil Grebinj kedaj čisto nemški, veljal je najbrž za takega, ker si v Avstriji in posebno na Koroškem nismo mogli misliti slovenskega mesta ali trga. Kako je bilo tedaj, ko so še na gradu (grebenu podobnemu, odtod Grebinj po Slomškovi razlagi; imamo še hišno ime Grebenšek) gospodarili roparski vitezi, pa res ne vem. Zig je kajpada moral biti nemški po uradnih štembiljah in matrikah. To vemo. A za nemški značaj Grebinja — gre vendar za občino, okolico, ne samo za neznatni tržišč — mi je pa v dokaz staro imenovanje Grebinja z „Windisch Griffen“. Tako smo pisali v naslovih na pismih. Ne le kot študent, marveč še pozneje sem tudi jaz tako pisal, kakor sem bil naučen v razlikovanju od drugega nemškega Grebinja. (Deutsch Griffen). Tako se zgodovina potrjuje slovenski značaj Grebinja, čeprav trg hoče biti danes čisto nemški. (To je le začetek mojega začetka.) Kaj se je torej tedaj zgodilo z Grebinjem? Nemara sedanji (bolj visoki) Grebinjčani ne bodo tega radi slišali, da je njih velika župnija in prostorna lepa cerkev v tesni zvezi z našim Slomškom, ki so tedaj še bili lavantinski škof s sedežem v našem št. Andrežu. Velikovška in dobrolska ter pliberška dekanijska so tedaj spadale v njihovo škofijo in tako so Slomšek kot škof prišli večkrat v naše kraje. Tudi v Velikovcu, št. Rupertu, v Grebinjskem klostru so bili, učili, pridigali in ljud-

stvo otroke ter odrasle izpraševali krščanski nauk. Pri takih skušnjah so opazili, da je ljudstvo slabo poučeno o verskih resnicah. Kaj pa je temu bilo vzrok? Ljudje so sami povedali škofu: Mi iz Grebinjske okolice spadamo v klostersko faro, pa nam je v župnijsko cerkev hoditi odročno, hodimo pa rajši tu sem v cerkev a tu je premalo prostora, ne pridemo vsi noter, vsled tega jih stoji veliko zunaj (od tod postajanje pred cerkvijo med pridigo in mašo preje in še sedaj) tudi, kateri noter gredo ne razumejo duhovnika, ker je vsaj nauk in molitve samo nemško. Vsak količkaj moder in za versko življenje vsaj malomaren kristjan, lahko razume, da je ta reč dala škofu resno misliti, kakor so pozneje sami na prižnici povedali, so začeli resno premišljevat, kaj

O služkinji

Vsaka služba je težka; pri služkinji pa pove že beseda sama, da je to izrečno nekaj, kar je le služba. Ni, da bi ona ženska, ki je služkinja, radi tega omahovala in razmišljala o svoji usodi. Kaj takega bi jo le vznemirilo, da bi bila nezadovoljna in bi le životarila tja v en dan.

Ko pride služkinja v službo, je prvo to, da se zaveda, da je prišla v nov dom, da je zdaj član dotične družine, da mora zdaj s to družino misliti in čutiti, da jo mora razumeti in delati zanjo, kakor bi delala zase. Če ne bo ravnala tako, če bo čakala samo na denar in bo videla le ondi središče svojih misli in svojega dela, tedaj bo vse njeno službovanje kakor težka mora. Saj je prav, da ne pozabi nase in ve, da dela tudi zase. Vendar jo bo pretirana misel na svojo korist zavajala na kriva pota in jo utegne privedi celo do tega, da bo nepoštena. Vse drugo je, če se oklene svojega dela z ljubeznijo, če se oklene one družine, ki služi pri njej, z vso zvestobo in zaupanjem. Če ji bo v mislih to, da je poklicana služiti in ne poveljavati, da je poklicana sprejemati povelja in ne narekovati, da je za to, da ne jezika in je skromna, z vsem tem ne bo nič manjša in ne bo nič ponižana. Zakaj ponižnost je, ki človeka poviša nad vso

je tu storiti v božjo čast in zveličanje neumrjočih duš. To kočljivo zadevo so priporočali v goreči molitvi Bogu, dokler jim ni prišlo od zgoraj razsvetljenje in jasno spoznanje. Velika klosterska župnija se mora razdeliti in Grebinju bližnja okolica novi Grebinjski fari prideliti, tako da bo štela vsaka okoli tisoč duš. Kar so sklenili, so za blagor duš goreči in odločni, modri škof tudi izvršili. Treba je bilo sedaj misliti na veliko večjo cerkev in razdelitev, odcepitev hiš od klostra in pridelitev k Grebinju. Vse to so škof izročili tedanjemu še novemu župniku Janezu Hutter (doma iz Globasnice), ki je naročilo škofa v božjem imenu odločno sprejel in z veliko energijo izpeljal. Ni šlo gladko, zahruščalo je v fari klosterski, nastal je hrup, razburjenje, prava vojska, z zmerjanjem, obrekovanjem, psovanjem in kletvami ter pritožbami na vse strani, tudi najvišje. Ljudje niso priznali ne župniku ne škofu. To so škof pozneje sami potožili v pomirjevalni pridigi.

gospodo. Napak bi pa bilo, če bi bila služkinja skromna le v besedah. Skromna mora biti tudi v zunanosti — v obleki. Drugo je, če je kdo gospa in nekaj drugega, če je kdo služkinja. Zato nikakor ne gre, da bi se služkinja oblačila tako, kakor se nosi njena gospodinja. Da, tako daleč smo že časih, da je služkinja lepše, draže oblečena od svoje gospe. To je ošabno in zoperno in smešno ob enem. Vsak po svojem stanu, to je staro, a še vedno veljavno pravilo. Služkinja bodi oblečena čisto in dostojno, a bodi oblečena tudi svojemu stanu primerno. In tista služkinja bo največja, bo celo nad svojo gospodinjjo, če bo poštena, značajna, zanesljiva in delavna — ne le z rokami, ampak tudi s srcem. Taka služkinja ni le zaklad za dotično družino, temveč je tudi koristen član človeške družbe. Zakaj značajnost, poštenost, zanesljivost in delavnost iz srca je nekaj, česar ne moreš kupiti. In če služkinja vse to prinese s seboj k hiši, tedaj stori veliko dobro delo, stori to dobro delo dotični družini in človeštvu sploh.

Tudi varčnost je nekaj, kar je posebne važnosti pri služkinji. Če bi se služkinja zavedala, da je resnični član družine, ki služi pri njej, če bi bila zares s telesom in z dušo spojena s svojimi de-

lodajavci, tedaj bi znala računati, bi vedela, kaj pomeni denar, kako težko ga je treba zaslužiti, in bi vsak groš stokrat obrnila, preden bi ga izdala in bi pomislila, da je denar njene gospodinje njen denar. Isto varčnost imej služkinja v mislih, ko pospravlja, kuha in pomiva. Vse reči se ji morajo takorekoč smiliti, prirasti ji mora k srcu — in če bo tako, tedaj gotovo ne bo uničevala reči in ji bo hudo, če se ji bo pomotoma kaj ponesrečilo. Vsako reč obrne dobra služkinja z ljubeznijo, vsako obleko prime v roke z mislijo, da jo je škoda. Tako utegne s skrbnostjo in pazljivostjo ohraniti pohištvo in druge stvari, da so nove kakor prvi dan. Pri čiščenju imej v mislih natančnost do zadnje pičice, zakaj čistoča v zunanosti je navadno tudi ogledalo notranje, duševne skrbnosti.

Če bo služkinja živela tako, če bo izpolnjevala tako svoje dolžnosti, tedaj ji v službi ne bo dolgočasno in ne zoprno. Ne bo utegnila premišljati o napakah svojih gospodarjev, ne bo utegnila pretehtavati nepremišljenih besed svoje gospodinje, ne bo utegnila oprezati za vrati in prenašati besede drugam. Tudi ji ne bo prišlo na mar, da bi odgovarjala, ugovarjala ali se vznemirjala. Kako tudi? Dom gospodarjev — njen dom. Taka služkinja je opora dotične hiše, je oseba, ki čuti s svojo okolico, ki se veseli, če so veseli njeni delodajalci in je žalostna, če jih je zadela nesreča. In ne bo čakala na ukaze, ker bo sama vedela, česar še nedostaja. In ne bo je treba nadzirati, ker se bo s svojo skrbnostjo nadzirala sama. Gospodinja se zanese na njo, ko odhaja z doma, saj ve, da je doma človek, ki čuti in misli z njo, da ta človek prihaja z ljubeznijo k njej s svojimi lastnimi težavami.

Težko je dospeti služkinji do te polnosti, do te sončne poti njenega dela. In vendar, kdo bi ne hodil za soncem, saj smo dandanes tako zelo potrební sonca, vsi — visoki in nizki, majhni in veliki!...

Spisala š.

ZAUPNIKI IN POVERJENIKI

„NAŠEGA TEDNIKA“!

Zavzemite se za list, nabirajte nove naročnike! Dopisujte v list in poročajte o dogodkih in novicah v svojih krajih. Sporočite svoje želje!

Vsak dopis za naslednjo nedeljo mora biti v uredništvu do pondeljka pol-dne.

Zberite naročnino za list — če le mogoče za več mesecev naprej. Tako olajšate delo sebi in nam!

I. M.:

Dom ob Dravi

(Nadaljevanje)

Joj, kako majhne so hiše in njive in travniki. Pa drevesa so čisto nizka. Glejte, glejte, vlak pelje tamle! Kot velika črna kača je, ki strašno hitro leze.“

Mama jim je kazala prelepe kraje v dolini in kar težko jih je spravila v cerkvico.

Težka pot je bila pozabljena. Ko so si malo odahnile in se shladile, so stopile v cerkvico. Zbrano so molile k sv. Ani in Materi božji za izpolnitev svojih vročih želja. Ko so spet prišle na prsto, jih je očaral čudovit razgled. „Joj, kako smo visoko! Podgorjane so čisto majhne pod nami. Kaj pa je onostran Drave? Kako se reče tisti cerkvici?“ so kar naprej spraševale.

Mama jim je pojasnila, da je tista mala lesena cerkvica v Želučah, potlačeni zvonik bolj visoko je sv. Lucija. Tudi Bilčovs je videti in ob mirnem vremenu se sliši biti celo uro. Še veliko belo poslopje samostana v št. Jakobu so zapazile pa cerkvic in vasi toliko, da še mama ni vsem imena vedela.

„Kje pa so Glinje?“ je hotela vedeti najstarejša hčerka. „Do tja pa ne vidimo. Drava se tam doli skriva našim očem, zato tudi hiše dedeja in babice ne moremo videti.“

Srečno so prispale domov. Utrojene in spotene so kar padle na posteljice.

Vendar so bile še toliko živahne, da so stari mami povedale, kje so bile. Babica kar ni mogla verjeti, da sta tudi Lojzi in Urši bili pri kapelici. Poljubila je drobne nožice Lojzike, ki je večidel sama naredila težavno romanje. Mama je bila skoro prepričana, da bo otroško nedolžna goreča prošnja ganila usmiljeno Mater božjo, da posreduje pri Gospodarju življenja — sina za Mlinarjev dom.

Cel teden potem, so deklice čebljale le o Podgorjah in kapelici. Še atej se je ob njih razživil in bil prepričan, da bodo takole po Svečnici res dobili fantka.

Pa je sredi mrzle zime spet deklica prijokala na svet.

Marijice oče res ni bil vesel. Le redko je pogledal k ženi in enkrat je precej nejevolno dejal ženi: „Se pač vidi, da si Podlipnikova, kjer je cel kup deklet.“

O, bolelo je Milko, bolelo v dno duše. Saj mora pri deklici trpeti prav tako, kakor bi pri fantu, če je Bog deklet posljal je pa že vedel zakaj.

Marijca pa je bila pridna in fletna ter mami še posebno draga. Milka ji je izkazovala ljubezen tudi namesto atejja, ki male kar nič ni maral.

Ni bilo več prave toplote v domu ob Dravi. Milka se je res potrudila, da bi možu v vsem ugodila, a v enem mu vendar ni mogla. Božja volja je bila taka. Oče se je nekako odtujil družini. Par težkih rdečih konj ga je še veselil. Ob nedeljah je rad stopil med gospodarje, včasih je šele po polnoči prišel domov.

Milko je zaskrbelo, kaj bi utegnilo biti, če bi začel piti ali se vdajati igram. Trdno pa je zaupala v pomoč Matere božje. Vedela je, da mora priti čisto nekaj posebnega, kar bo atejja spet približalo družini. Pa je res prišlo — nekaj strašnega: vojska.

Kmalu so bili prvi vpoklicani k vojakom. Seliti so začeli in Milka se je vsak dan bala, kdaj bo moral atej v vojsko ali vsi zdoma.

Toplega jesenskega dne je prišlo sporočilo: Mihael Dobnik se mora zglasiti pri komandi v Celovcu. Milka je prebledela, Mihej je stisnil ustnice. Zapustiti dom in oditi v tujino! Kaj bo žena sama z mlinom, z hčerkami? Sto misli se mu je podilo po glavi, vse je nadvladala ena: na vojsko. Deklice so se oklepale očetovih rok in prosile: „Atej, ne hodi!“ Stara mama, ki je prvo svetovno vojno doživela in je zaradi nje zgubila moža, je tiho jokala.

Dan ločitve je tako hitro prišel. Male so neutešljivo plakale, ko je atej odšel. Vsak dan bodo molile zanj, da se zdrav vrne, so mu obljubile.

Žena ga je spremljala do Celovca. Nežno, kot v začetku skupnega življenja jo je pogovarjal, naj bo pogumna, vedra ter močna. „Milka, zavedam se, da sem ti delal krivico. Zlasti danes se spominjam vseh trdih besed in neprijaznosti, ki si jih bila deležna, ker mi nisi dala sina. Morda je prav ta vpoklic k vojakom kazen za mojo trdosrčnost in nerazumevanje. Bodi mi dobra in od-

pusti. Tvojo lepo sliko bom nosil povsod seboj. Na Marijico, najmlajšo bom še posebno rad mislil. Piši mi veliko, da bom vedel, kako vam je doma ob Dravi. Čim dalj od doma bom, tem bolj bom mislil na te, dobra žena, in na naše deklice. Z Bogom! Ostanite v božjem varstvu.“

Prav on, Mihael Dobnik z Bistrice je bil dodeljen na Norveško. Ze božične praznike naj bi obhajal tam. Sam sneg, mraz in domotožje ga je obdajalo. Saj so imeli vojaki božično drevesce, radio je pel na sveto noč, toda kje so jaslice, kje vonj po kadilu, molitev rožnega venca in kropljenje okoli hiše? Tiho je sedel na pogradu in v mislih poromal v dom ob Dravi.

Mogočna hiša je obdana od košatih sadnih dreves. Vstrie hiše stoji mlin, Bistrica dan in noč, leto za letom teče mimo, goni velika mlinska kolesa, ki pretvarjajo s pomočjo kamnov zlato zrnje v mehko moko. Pridne gospodinje prav za praznike in semnje iz najbolj bele moke, ki jo je Mihej prvovrstno naredil, pečejo slatne pogače. Dolgo že stoji mlin in Mihej ima upanje, da ga bo še videl. Najlepše v hiši je gotovo velika soba — hiša, ki je zlasti pozimi prijazna. Tam se obhajajo najlepši družinski dogodki. Bogeč v kotu nad masivno javorovo mizo je najboljši hišni prijatelj. Zdaj so v kotu iz lesa zrezane jaslice, le Detece božje je iz voska in se tako lepo smehljala. Deklice so se postavljale jaslice cele mesece veselile.

(Dalje prihodnjic)